

Varstvo pri delu pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom

Avtor:
mag. Boštjan J. Turk

Kar precejšnje število delavcev je zaposlenih v podjetjih, v katerih so izpostavljeni precej škodljivim biološkim dejavnikom. V takih okoliščinah je dolžnost delodajalca, da zaposlene še posebej zaščiti pred temi vplivi.

Zakon o varstvu in zdravju pri delu v zvezi s tem določa, da mora delodajalec zagotoviti varnost in zdravje delavcev pri delu. V ta namen mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev ter drugih oseb, ki so navzoče v delovnem procesu, vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrežno organiziranostjo in potrebnimi materialnimi sredstvi.

Prav tako je dolžan, da pri načrtovanju delovnega okolja, delovnih prostorov, delovnih in tehnoloških postopkov, uporabe delovne in osebne varovalne opreme ter uporabe nevarnih kemičnih snovi zagotovi, da so bili upoštevani vsi vplivi na varno in zdravo delo delavcev ter da so okolje, postopki, prostori, oprema in snovi primerni in v skladu z namenom uporabe.

PRAVILNIK O VAROVANJU DELAVCEV PRED TVEGANJI ZARADI IZPOSTAVLJENOSTI BIOLOŠKIM DEJAVNIKOM

Še posebno varnost pa mora delodajalec zagotoviti tistim delavcem, ki so izpostavljeni tveganim biološkim dejavnikom pri delu. Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu v zvezi s tem jasno določa, da je treba za vsako dejavnost, pri kateri obstaja tveganje za izpostavljenost biološkim dejavnikom določiti vrsto, stopnjo in trajanje izpostavljenosti delavcev z namenom, da se oceni tveganje za zdravje ali varnost delavcev in določi ukrepe, ki jih je treba sprejeti.

V primeru, da delavec opravlja dejavnost, pri kateri je izpostavljen več skupinam bioloških dejavnikov, se tveganje oceni na podlagi nevarnosti, ki jo predstavljajo vsi prisotni nevarni biološki dejavniki. Delodajalec mora oceno tveganja

Še posebej je treba izpostaviti, da mora delodajalec škodljivi biološki dejavnik nadomestiti z biološkim dejavnikom, ki pod zahtevanimi pogoji uporabe po sedanjih spoznanjih ni nevaren ali je manj nevaren za zdravje delavcev, če je to tehnično možno.

Prav tako mora preprečiti izpostavljenost delavcev biološkim dejavnikom v vseh primerih, kadar rezultati ocene tveganja pokažejo, da obstaja tveganje za zdravje ali varnost delavcev.

Če to tehnično ni možno, mora delodajalec tveganje zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom zmanjšati do tako nizke ravni, kot je potrebno za zagotavljanje varnosti in zdravja izpostavljenih delavcev z upoštevanjem rezultatov ocene tveganja.

SPREJETJE NUJNIH UKREPOV

Pomembno je prav tako, da delodajalec za vsa dela, pri katerih obstaja tveganje za varnost ali zdravje delavcev zaradi dela z biološkimi dejavniki, sprejme ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovi, da delavci ne uživajo hrane ali pijače na delovnih območjih, kjer obstaja tveganje, da bo prišlo do kontaminacije z biološkimi dejavniki, kot tudi, da poskrbi, da so delavci preskrbljeni z ustrezno varovalno obleko ali drugimi posebnimi oblačili in da imajo na voljo umivalnice, toaletne prostore, tekočino za spiranje oči in/ali razkužila za kožo. Prav tako je treba natančno določiti postopke za vzorčenje, ravnanje in obdelovanje vzorcev človeškega ali živalskega izvora (dobra laboratorijska praksa).

Delovna oblačila in varovalno opremo, vključno z varovalno obleko, ki so morda kontaminirani z biološkimi dejavniki, je treba ob odhodu iz delovnega območja odstraniti. Delodajalec mora zagotoviti, da se taka oblačila in varovalna oprema hrani ločeno od drugih oblačil, dokler ne zagotovi dekontaminacije in čiščenja, ali če je potrebno, uničenja takšnih oblačil in varovalne opreme.

NOTIFIKACIJSKA DOLŽNOST DELODAJALCA

Pomembna je tudi tako imenovana notifikacijska dolžnost delodajalca. Dolžan je namreč s pisnimi navodili in obvestili zagotoviti, da so delavci in njihovi predstavniki seznanjeni o morebitnem tveganju za zdravje. Pa tudi o varnostnih ukrepih, ki jih je treba izvajati, da se prepreči izpostavljenost, o higienskih ukrepih, uporabi in nošenju delovne ali varovalne obleke in osebne varovalne opreme, ter o ravnanju v primeru nevarnih pojavov in preprečitvi nevarnih pojavov.

Delodajalec mora prav tako zagotoviti, da so delavci usposobljeni za delo, ki ga opravljajo. Usposabljanje mora izvesti pred nastopom dela, ki vključuje stik z biološkimi dejavniki in ga prilagoditi tako, da so upoštevana nova ali spremenjena tveganja in ga potem periodično ponavljati v skladu z veljavnimi predpisi in oceno tveganja.

Delodajalec mora za vsa delovna mesta zagotoviti pisna navodila za delo in na ustrezen način izobesiti obvestila, ki so enostavna in ustrezno razvidna, na katerih je vsaj opis postopka, ki ga je potrebno izvesti tako v primeru nezgode kot tudi v primeru nevarnega pojava.

Delavci morajo sicer o vsaki nezgodi ali nevarnem pojavu, ob katerem je potrebno posebno ravnanje z biološkim dejavnikom takoj obvestiti odgovornega vodjo ali osebo, odgovorno za varnost in zdravje pri delu.

Delodajalec pa mora o nezgodi ali nevarnem pojavu, zaradi katerega lahko pride do sproščanja kakšnega biološkega dejavnika, ki lahko povzroči težjo okužbo in/ali bolezen pri ljudeh takoj obvestiti delavce in/ali njihove predstavnike.

OBVEZNOST IZVAJANJA ZDRAVSTVENEGA NADZORA

Delodajalec mora prav tako izvajati zdravstveni nadzor delavcev, pri katerih so rezultati ocene tveganja pokazali, da obstaja tveganje za zdravje in varnost. Zdravstveni nadzor se sicer izvaja pred izpostavljenostjo in tudi v rednih časovnih obdobjih po izpostavljenosti, da omogoča neposredno izvajanje individualnih ukrepov in higienskih ukrepov.

Če se ugotovi, da je eden od delavcev okužen ali je zbolel in se sumi, da je to posledica izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu, pooblaščen zdravnik, ki izvaja naloge zdravstvenega varstva delavcev, priporoči izreden zdravstveni nadzor tudi za druge delavce, ki so bili podobno izpostavljeni.

V oceni tveganja mora biti sicer določeno, za katere delavce so potrebni posebni varnostni ukrepi. Kadar je to potrebno, mora biti na voljo učinkovito cepivo za tiste delavce, ki še niso odporni za biološki dejavnik, ki so mu ali so mu lahko izpostavljeni.

Delavci morajo imeti dostop do rezultatov zdravstvenega nadzora, ki jih zadeva. Delavci ali delodajalci, ki jih to zadeva pa lahko zahtevajo ponovni pregled rezultatov zdravstvenega nadzora.